

Szilágysági hegynevek

Bebek. A Kraszna és a Szamos közötti Bükk-hegység főgerincén, a szatmári Kis-zokondtól délkeletre, a szilágysági Bükkötőfalutól pedig nyugatra emelkedő, 464 m magas hegynek *Bebek* [1885/1890: Gönczy—Kogutowicz: Kézi atl. *Szilágy m. a.*] a neve.

Mielőtt a hegynevét etimológiai vizsgálatára rátérnénk, vegyük számba a gömöri Alsókálása határában levő *Bebek-tető* [1887: *Bebek-tető*: IIa 2: 42, de I. 1865: *Bebékallya, Bebék oldal*: uo. is] hegynevet is. Már Stanislav (SlovJuh. 2: 37–38) felismerte, hogy a szilágysági és a gömöri hegy neve nem választható el egymástól. De az a szláv **Bebek* helynév, amelyet Stanislav a szerb-horvát *Bebíci* többes szám] helységnevé alapján feltett, jóval bizonytalanabb etimonnak látszik annál, amit Szabó Dénes (IIa 2: 42) a gömör. *Bebek-tető* eltagjáról megállapított: „*Bebek* szl. eredetű személynév < *Bob-ek*”.

A dictus-os névként, majd családnévként használt magyar *Bebek*-re a XIV század óta vannak adataink; vö. 1325: „Dominicium, dictum *Bebek*” (ZichyOkm. 1: 272). A XIV–XVI. században nevezetes szerepet játszó, az országnak *Bebek* Detre személyében 1397-től 1402-ig nádort is adó *Bebek* család neve nyugati szláv eredetű; vö.: cseh *Bobek* személynév, családnév (Svoboda: SOJ. 198; Gebauer: SISSt. 1: 72); szlovák *Bobek* családnév (VSOS. 2: 483); lengyel *Bobek* családnév (SISNO. 1: 175). Keletkezését illetően a szláv **bobz* 'bab' növénynevé kicsinyítő képzős származéka (EtSISJaz. 2: 150). Afféle név tehát, mint az ómagyar *Babszem* [1211: *Bob, Zem*: PRT. 10: 515] személynév.

A nyugati szláv *Bobek* személynévből a magyarban hangrendi kiegyenlítődéssel *Bebek* alakult, majd a személynévek szférájából átkerült a földrajzi nevek szférájába is. A személynévi eredetű magyar hegynevek kérdésével lejjebb, *Terbete* vizsgálatakor foglalkozom behatóbban.

A *Bebek*-hez többé-kevésbé hasonló, de etimológiailag vele nem azonosítható személynév, családnév ma is él a magyarban és másutt. Ilyen a magyar *Bebők* családnév (1978. évi budapesti telefonkönyv 1: 129), amely talán az erdélyi *bebeg* 'dadog' (TESz. 1: 263) ige tövéhez kapcsolódik. A szerb-horvát *Bebek* családnév (LPH. 33) aligha választható el az oszmán-török *bebek* 'kisbaba, csecsemő; baba, bábu' (Räsänen: EtWb. 66; Sevortjan: EtSITjurk. 2: 95) főnévtől. A rom. *Bobic, Bobicu* személynév (Constantinescu: DOR. 205) a személynévként is használt, szláv eredetű rom. *bob* 'lóbab' származéka.

E nevek különféle, főleg hangtani vagy szóföldrajzi nehézségek miatt a *Bebek* hegynevét eredetmagyarázatához nem jöhetnek számításba.

Észak-hegy. A Zilahtól délkeletre, a Meszes hegység főgerincén emelkedő 716 m magas hegyet *Észak-hegy*-nek hívják; I. 1864: *Éjszakhegy* (Hunfalvy J.: MBir. 2: 10); 1883: *Észak* (Szabó T. Attila: Zilah helynévtörténeti adatai a XIV–XX. században. Turda, 1936. 19). Az összetétel eltagjaként szereplő *észak* főnévnek a keleti magyar nyelvjárásokban 'északi fekvésű, árnyékos rész, északi oldal' (MTsz. 1: 471 *éj-szak a.*; Hefty: NyF. 66. sz. 14) jelentése van. Többféle az *árnyék* használatos földrajzi köznévként efféle funkcióban. (L.: Pesty: MoHn. 19–20; Hefty: NyF. 66. sz. 7; SzT. 1: 429; FNESz. 336 *Kis-árnyék a.*) Az *árnyék* földrajzi köznévet ellentétes értelmű szópárja a magyar nyelvterület keleti részén a *verőfény* 'napsütötte lejtő, napfényes oldal' (Pesty: MoHn. 416; Hefty: NyF. 66. sz. 47), a Mátra és a Bükk vidékén pedig a *verő 'ua.*' (Hefty: NyF. 66. sz. 46; FNESz. 454 *Nagy-verő a.*). Az *észak*-kal és az *árnyék*-kal összevethető a magyar *Oszoly* (FNESz. 488) hegynevét déli szláv előzménye is, mely etimológiailag össze tartozik a *Terbete* román nevének, az *Osoiul Ciontului*-nak első névelemével is. (L. lent a *Terbete* magyarázatában.) A németben az árnyékos, napsütést nem kapó helyet *Schatten*-

halb-nak (Bach: DtNam. 2/1: 301) hívják, szemben a napsütötte helyet jelölő *Sonnenhalb*-bal (uo.)

A földrajzi köznévként használatos *észak* főnév antonimája a *dél* 'déli lejtő, délnek néző, napsütéses oldal' (Hefty: NyF. 66. sz. 12; SzT. 2: 301; FNESz. 724 *Zsérci-Nagy-Dél* a.).

Foglal-tető. A 174 m magasan fekvő Kémertől északra egy 358 m magas hegy emelkedik. Déli lejtője mezőgazdasági művelés alatt áll, északi oldalát erdő borítja. Neve *Foglal-tető* [1914: *Foglal tető*: 1: 200,000-es térkép. (Nagyvárad)].

A hegynév a magyar *foglal* ige múlt idejű melléknévi igenevének és a *tető* 'a hegy legfelső, viszonylag lapos része' főnévnek az összetétele. Az elsődleges **Foglalt-tető* a kiejtésben *Foglal-tető*-re egyszerűsödött. A *foglal* ige származékaiból több földrajzi név is alakult; vö.: *Foglalás* 'Fertőszalmához tartozó határrész' (SzamSz. 1: 296) és 'Kispetrihez tartozó határrész' (Szabó T. A.: Kal. 291); *Foglalt-föld* 'Becsvölgyéhez tartozó határrész Paisszeg belterületétől délnyugatra' (ZMFN. 182); *Foglalt-tó* 'Mikéhez tartozó határrész a község belterületétől délre' (SMFN. 699). A szóban forgó földrajzi nevekben a *Foglalt*- névelemnek afféle jelentés tulajdonítható, mint a *fog* ige múlt idejű melléknévi igenevének, a *fogott*-nak a következő szó szerkezetekben: *fogott föld* [1499: OklSz.], *fogott erdő* [1499: OklSz.], *fogott rét* [1504: OklSz.; 1. ZMFN. 377 is], *fogott kert* [1863: Szabó T. A.: Kal. 25; 1. még i.m. 28, 29]. L. még: *fogás* 'eke alá csak újabban fogott föld' (Jankó: BNépr. 63, ebben a két lengyeltóti határrésznevében: *Réti* és *középső fogás*, vö. SMFN. 97), *Réti-fogás* 'Fonyód egyik része, ahol régen kaszálókat osztottak' (SMFN. 58; 1. SMFN. 59 is), *új fogás* 'a legelőből művelésre, gabonának vagy kertészet számára fel-fogott, kiosztott föld' (Inczefi: Makó 228), valamint *fogás* 'szakasz, darab, rész (mezőn, erdőn)' (SzamSz. 1: 295), *Fogás* 'egy-egy dűlőrész Méhtelek, Szárazberek, Kőkönnyösd, Pusztadaróc és Vetés határában' (SzamSz. 1: 296), *Fogás* 'szőlő és kenderföld Sztána belterületétől északnyugatra' (Szabó T. A.: Kal. 310).

Tarnica. A szatmári—szilágysági Bükk-hegység főgerincének északi részén, a szatmári Pácafalutól keletre, a szilágysági Felsőberekstőtől pedig nyugat-északnyugatra emelkedik az 551 m magas *Tarnica*. A hegy közelében levő hágón kocsitú viz át a szatmári Szinfalu felől Felsőberekstő irányában.

Az 1864 óta [*Tarnicza*: Hunfalvy J.: MBir. 2: 369] adatolt hegynév román eredetű, mégpedig a román *Tarnița* átvétele. Ennek köznévi előzménye, a román *tarniță* '(fa)-nyereg, terhelőnyereg, málhanyereg; (nyelvjárási) hegynyereg; (nyelvjárási) birkaacsapás' a román nyelvatlász térképlapja szerint főleg Észak-Erdélyben járatos, de megvan Abrudbánya környékén is (Petrovici: StDialTop. 272—3, 274; 1. még Iordan: TopRom. 45). Etimológiai szempontból a román *tarniță* valósággal iskolapéldául szolgálhat a Kárpát-medencében élő szlávok, magyarok és románok sok évszázados nyelvi kölcsönhatásához. Ismerkedjünk meg vele közelebből.

Végző forrása a szerb-horvát *tovǎrnica* 'tehernyereg, málhanyereg' (HASz. 18: 498; SzbhvMSz. 3: 378), amely a *tovar* 'teher' főnévből képzett *tovǎrni* 'teher-, teher szállító; málhás' melléknév származéka (vö. Skok: EtRj. 3: 485). Töve etimológiailag azonos a magyar *tárház*, *társzekér* (TESz. 3: 848) előtagjával. A szerb-horvátból a *tovǎrnica* átkerült a magyarba mint *tárinca* 'nyereg' (Kniezsa: SzlJsz. 520); vö.: 1647: „ephippium — Nyereg: *Tárinca*” (MNy. 3: 39); 1649: „ephippium — Nyereg, *Tárinca*” (uo.). A magyarból a szó továbbvándorolt a kárpát-ukránba, ahol *та́рниця* 'fanyereg' (Hrinčenko 4: 248) lett belőle. A szóföldrajz egyértelmű tanúsága szerint is a román *tarniță* ennek a kárpát-ukrán szónak az átvétele. A szót azonban a román is továbbadta, mégpedig

a Kapnikbánya vidéki magyar nyelvjárásnak, ahol *tárnica* alakban és 'erdei kaszáló' jelentésben honosodott meg (MTsz., RK. 375).

Kapnikbánya légvonalban mindössze ötvenöt kilométerre van a Bükk-hegységbeli Tarnicától, amelynek neve alkalmat adott egy Kárpát-medencei vándorszó kimutatására és négy nyelvre kiterjedő, változatos vándorútjának nyomon követésére.

E vándorszóval alakilag összecseng ugyan, keletkezésmódjában viszont tőle eltér a szerb-horvát *tárnice* [többes szám] 'társzekér, teherkocsi' (SzbhvMSz. 3: 347). Úgy jött létre, hogy a magyar *társzekér* részfordításaként megalkotott szerb-horvát *tarna kola* 'társzekér, teherkocsi' [1740: Belostenec 1: 241 *Carrus* a., 2: 533] szó szerkezetet a *tarna* tövéhez járuló *-ica* képző segítségével egy szóvá sűrűsödött össze, azaz univerbalizálódott.

Terbete. Ady Endre 1892 őszétől 1896 nyaráig a zilahi református kollégiumban végezte a gimnázium V–VIII. osztályát, majd 1898 márciusától júliusáig egy zilahi ügyvédnek volt az írnoke. Ezeknek az éveknek az élményéből fakadt a Párizsban papírra vetett „Zilahi ember nótája”, amelyet elsőnek a Nyugat 1909. április 16-i száma tett közzé, s amelyet Ady az ugyancsak 1909-ben megjelent „Szeretném, ha szeretnének” kötetben a kezdő, „Észe Tamás komája” ciklusba illesztett bele. (A költemény keletkezésének hátterét Ady Lajos előadásából ismerjük. L. Ady Endre összes versei. II. Bp., 1962. 595.) A vers így kezdődik: „Zilah fölött felhőzik most | Ifjuságom kicsalt vére, | Vörös-fényes a Diák-domb, | Vér hullott a *Terbetére*, | Régi ember régi vére.” A *Terbeté*-ről Földessy Gyula (Ady minden titkai. Ady-kommentárok. Bp., 1949. 90) azt jegyezte meg, hogy „zilahi hegy”. Kovalovszky Miklós dokumentumgyűjteményében (Emlékezések Ady Endréről. I. Bp., 1961.) több visszaemlékező, így Nagy Sándorné (363), Kerekes Ernő (370), Kondor (Szalavec) Gyuláné (378), Szunyoghy Farkas (435) is szóba hozta a *Terbetét*. Kovalovszky Miklós (i.m. 365) a „Zilahi ember nótájá”-nak helyszínrajzát a következőképpen kommentálta: „A szüreték és a *Zilahi ember nótája* az ősz révén kapcsolódnak. A Diák-domb — ahol egykor a református templom mellett az ősi iskola is állt — s a gyönyörű fekvésű, a szőlők aljáig felhúzódó, az elmúlást gazdag burjánzással rejtő temető lombrengetege valóban a felidézett képet mutatja őszi alkonyatokon, amikor a lehulló nap utolsó pillant vissza az égő, vöröslő fényben izzó *Terbete* csúcsáról. Ez a sokszor látott s megunhatatlan varázsú kép sugallta a pubertás fájdalmas emlékét magába záró gyönyörű vers-sóhajtatást.”

A 870 m magas *Terbete* a Meszes hegység erdős főgerincén helyezkedik el a 266 m magasán fekvő Zilahtól dél-délkeletre, légvonalban a város központjától mintegy tíz kilométerre. Gyalogosan Zilah felől megközelíthető a Meszes főgerincén haladva, azaz — turista szakkifejezést használva — gerinevándorlással. Ezt az útvonalat tette meg 1892. szeptember 25-én a zilahi Kollégium V. osztálya iskolai kirándulásként; Ady Endre, aki ennek az osztálynak volt a tanulója, ekkor járt a *Terbetén*. Egy következő heti újsághír szerint: „A kirándulásra de. 9 órakor indultak és a következő főbb pontokat érintették: Nádastó, Északhegy, Hegyesbérc, Orolat és *Terbete*. A fiúk a *Terbete* 868 m magas csúcsán költöttek el ebédjüket, és egy órai pihenés után Gurzófalván keresztül Egres-patakot érintve, este 6 óra tájt nagyon jó kondícióban érkeztek vissza.” (Kovalovszky Miklós: Emlékezések Ady Endréről. I. Bp., 1961. 509–10.) A hegy alája országúton is el lehet jutni. A falvak közül északnyugati irányban Oláhkecel, kelet felé pedig Ördögkút esik a hegyhez legközelebb.

A magyarban és a románban a hegynek más-más a neve. A magyar *Terbeté*-t 1885/1890 óta tudom adatolni (Gönczy – Kogutowicz: Kézi atl. *Szilágy* m. a.). Népnyelvi ejtése *Térbetē* (Nyr. 28: 184). Moór (ZONF. 6: 111) és az ő nyomán Stanislav (SlovJuh. 1: 543) a magyar *Terbete* hegynevet az összsláv **terbiti* '⟨erdőt⟩ irt' családjába tartozó szláv **Trébata* átvételének magyarázta. Csakhogy ilyen helynév a szláv nyelvek-

ben nincs. Efféle szláv személynév viszont van; vö.: 1190: „Slavus *Tributi* nomine” (Schlimpert: SIPn.² 147; az adatból egy régi nyugati szláv **Trebita* személynév olvasható ki); cseh *Třebota* [1052 körül: *Trebot*: Profous 4: 364] személynév, *Třeb’ata* [1088 körül: *Trebat*: Profous 4: 358] személynév. L. még szerb-horvát *Trebotiči* [többes szám] ’egy törzs Boszniában’ (HASz. 18: 581; alapszava egy **Trebot*a személynév). A szláv nyelvek régi helynévadási szokásai szerint a személynévhez képzőnek kellett járulnia ahhoz, hogy helynév alakuljon belőle. Ez a helyzet a szóban forgó személynév esetében is; vö. szerb-horvát *Trebotin* helységnév (HASz. 18: 581; ImMesta. 1973. 399), cseh *Třebětín* helységnév (Profous 4: 358) és szlovák *Trebatice* [többes szám] ’Vágterbete’ (VSOS. 3.173). Ezzel szemben a magyar helynevek között szép számmal találhatunk *Balla-bérc* (FNESz. 85 *Balla-barlang* a.), *Bebék* (l. fent), *Feri-hegy* (FNESz. 220), *Kelemen-csúcs* (FNESz. 325 *Kelemen-havasok* a.), *Nagy-Gete* (FNESz. 239 *Gete* a.), *Óreg Futóné* (FNESz. 491) típusú, pusztaszemélynévből álló vagy a pusztaszemélynévet földrajzi köznévvvel kiegészítő megjelöléseket, hogy a védőszent teljesebb nevéből rövidült *Gellért-hegy* (FNESz. 236), *Jakab-hegy* (FNESz. 298), *János-hegy* (FNESz. 299)-féle hegyneveket ne is említsük.

A szilágysági *Terbete* hegynévvel való etimológiai összetartozása miatt különös figyelmet érdemel a Pöstyéntől nyugatra fekvő *Vágterbete* [1113: *Trebat*: CDES. 1: 66] ’*Trebatice*’ helység magyar neve, amely — a szlovák névalaktól eltérően — pusztaszemélynévből keletkezett (Kniezsa: MNy. 6: 20).

A magyaron kívül a románban is megvan a pusztaszemélynévből alakult *hegynek* típusa. Emil Petrovici (StDialTop. 275–283) külön tanulmányt szentelt ennek a kérdésnek. A Kárpátok hegyrendszeréből ezeket a román hegyneveket sorolta ide: *Budislavul*, *Ciortea*, *Galeşul*, *Gîrdomanu*, *Godeanu*, *Gugu*, *Moldoveanu*, *Negoiu*, *Păpuşa*, *Radeşul-Mare*, *Radeşul-Mic*, *Slăveiu* (i.m. 276). E román hegynévtípus nyilvánvalóan összefügg a transzhumáló, azaz kétlegelés gazdálkodást folytató, nyáron a havasokban, télen pedig sík vidéken legeltető román pásztorokkal.

Elvileg, a névadás típusát tekintve tehát a *Terbete* hegynév egyaránt lehetne magyar vagy román névadó tevékenység eredménye. Igen ám, de a románban a hegy neve nem *Terbete* (vagy valami hozzá hasonló), hanem *Osoiul Ciontului* [1898/1900: 1: 200,000-es térkép. Kolozsvár (Klausenburg)]. Nyelvtanilag e hegynév birtokos szerkezet: elől áll a birtokos, mögötte a birtokos. Minthogy pedig e birtokos szerkezet mindkét elemének vannak magyar vonatkozásai, érdemes őket kissé közelebbről is szemügyre vennünk. A posztpozitív artikulussal ellátott birtokoszó a bolgár nyelvjárási *ocóu* ’kevés napfényt kapó, árnyékos hely’ (Gerov 3: 389) főnévből származó román **osoi* ’ua., északi oldal’ (Petrovici: StDialTop. 176; Iordan: TopRom. 524) földrajzi köznévi, amely etimológiailag összetartozik a Csobánka határában levő hegyet jelölő, szerb-horvát eredetű magyar *Oszoly*-lyal (FNESz. 488). A birtokos funkciójában szereplő második névelem a személynévi használatú román *ciunt* ~ *ciont* ’csonka, nyomorék; suta; sánta’ (vö. *Ciuntul* és *Ciontea* személynév: Constantinescu: DOR. 242) birtokos esetben álló alakja. E román *ciunt* ~ *ciont* némelek szerint nem más, mint a magyar *csontká*-ból való román *cionc* ’csonka, nyomorék; félkarú; felszarvú, suta’ alakváltozata (l. Tamás: UngElRum. 222). — Az újabb, de bizonyára kérészetű magyar *Csont-hegy* [1941: *Csonthey*: MTurLex. 143 *Meszes* a.] ’*Terbete*’ a román *Osoiul Ciontului* ügyetlen fordításaként keletkezett a magyar *csont* főnév beleértésével.

Visszatérve a *Terbete* keletkezésmódjához, megállapíthatjuk, hogy a hegynévben egy szláv személynév rejlik, de azok, akik e személynévből hegynevet alakítottak, magyarok voltak.

Vigyázó. A Meszes hegység északi nyúlványaként a Szilágypatak és a Szamos völgye között egy hegyesszögű háromszöghöz hasonló alaprajzú, a Cigányi–Zsibó vonal-

tól távolodva egyre alacsonyabbá váló dombsor húzódik észak-északkeleti irányban arrafelé, ahol a Szilágy patak bal felől beleömlik a Szamosba. E dombsort északon egy 264 m magas domb zárja le Monótól északra.

A Szamos szintjénél csupán mintegy száz méterrel magasabb dombnak különleges jelentőséget ad az a körülmény, hogy a tetejéről nagy területet lehet belátni. Kedvező időjárási viszonyok esetén észak-északkeleti irányban mintegy huszonnégy kilométerre, egészen Misztótfaluig el lehet róla látni a Szilággyal, majd a Burszóval és a Lápossal egyesülő Szamos folyása mentén. Dél-délkeletre a nyolc kilométer távolságra levő cikói szorosig terjed róla a látóhatár; itt tör ki végleg a Szamos a hegyek szorításából, hogy egyre szélesedő völgyben nemsokára kikerjen az Alföldre.

A mondottakból kitűnik, hogy a szóban forgó dombot szinte a természet is őrhalomnak szánta. Ezt fejezi ki a neve is: *Vigyázó* [1898/1900: *Vigyázó*: 1: 200,000-es térkép. Kolozsvár (Klausenburg)]. A *vigyáz* 'éberren figyel' ige folyamatos melléknévi igenévből 'órálló, őrszem, strázsa' jelentésű főnév alakult; vö. 1673: „A tábort kún háló *vigyázókkal* avagy ór álló strásákkal körül meg-erősíteni szükség” (Com: Jan. 147: NySz.). Ebből a köznévből jött létre a hegynév.

A *Vigyázó* hegynév tehát afféle elnevezés, mint az *Őrhegy* [1304/1376: „Jungit montem *Ewrhegh* vocatum”: OklSz. 725], az *Őrhalom* [1752: Zoltai: DebrHH. 41] és a *Strázsahegy* [1789: *Stársza hegy*: BakFek. 1: 105]. Mindegyik olyan magaslatot jelöl, amely őrhelynek való.

Figyelmet érdemel a Zilah városközpontjától észak-északkeletre emelkedő *Vigyázó-domb* (Szabó T. A.: Zilah 42), valamint az 1973-ban Kaposvárhoz csatolt Töröcskétől délre levő *Vigyázó-domb* (SMFN. 540) is. Ezekről a magaslatokról ugyancsak messze el lehet látni.

Másképpen, mégpedig a román eredetű *Vlegyásza* magyarításaként keletkezett a *Vigyázó* (Nyr. 101: 104; FNESz. 700) hegynév, amely azonban nem ment át a közhasználatba.

Kiss Lajos

Summár 'erdőőr' és többszörös átvételű társai. A Szlavóniában feljegyzett *sumár* tájszót Kiss Lajos meggyőzően magyarázza a szerb-horvátból (Nyr. 104: 109). Megvan a szó azonban ugyanezen jelentésben, de *summár* alakban Bihar megyében is: Köröstárkány (Nyr. 43: 167), Bélfenyér (NyIrK. 4: 359). A bihari *summár* nem a szerb-horvátból való, mint Kniezsa István gondolta (SzlJsz. 481), hanem román eredetű, maga a román szó pedig a szerb-horvátból származik. A román *șomar*, *șumar* a Körösök vidékén, a Bánságban és az Olt mentén él (DLR.; ALR. SN. 2: 583, ALRM. II/2: 395; T. Teaha: Valea Crișului Negru 119, 270, 271).

„Minél jobban belemélyedünk a nyelvi valóság tarka világába, amelybe szomszédainkat is mindenkor bele kell értenünk, annál igazabb magyarázatát adhatjuk a nyelvi jelenségeknek” — figyelmeztet Kiss Lajos (Nyr. 104: 109). Valóban, figyelemre méltó, hogy hosszú sor tájszót tudunk kimutatni, amelyeket mint eredeti, ősi szerb-horvát szavakat vettünk át (főleg Szlavóniában, a Dunántúlon, Csongrádban, továbbá Arad megyében, Szeged környékén, a Bácskában stb.), másrészt ugyanazon szerb-horvát elem Erdélyben román közvetítéssel kerül be a magyarba.

Csupán néhány ilyen lexémát mutatok be: *kócsin* 'disznóól' Hunyad m.: Lozsád (Nyr. 22: 502, 23: 96; Ethn. 5: 142; MNyj. 9: 190) < r. *cocină* 'disznóól' ~ *kocsonya* 'disznóól' Szlavónia: Kórógy (Nyr. 23: 320) < szb.-hv. *kőčina* 'ól'. A román szó szerb-horvát eredetű. *Ludáj* 'tök': szerb-horvát jövevényszóként jegyezték fel Szekszárdon (ÚMTsz.), Szegeden (MNYv 1: 159, Nyr. 94: 346, Csongrád megyében (Nyr. 32: 519 *ludájtök*) < szb.-hv. *ludaja* 'tök'. Ez a *lud* 'ostoba, hülye' származéka (HASz. 5: 195).